

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТЛОМ ДІТЕЙ-СИРИТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ ЯК СПОСІБ ЗАХИСТУ ЇХ ПРАВ

Однією із найактуальніших проблем сьогодення є забезпечення громадян України житлом. Існує безліч причин, які призводять до погіршення житлової політики в країні в цілому та породжують нескінченні черги осіб, які потребують поліпшення житлових умов.

Водночас, найбільш проблемними є випадки коли під загрозою залишитися на вулиці опиняється одна із найбільш вразливих категорій осіб, таких як діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування.

І саме держава, як головний гарант забезпечення прав, має проявляти турботу про такий дітей, як у сфері захисту житлових прав цієї категорії осіб, так і у інших сферах, необхідних для їх повноцінного життя та розвитку.

Для втілення поставленої мети, перш за все досконалим має бути законодавство у цій сфері, адже вчиняючи ті чи інші дії та приймаючи відповідні рішення, органи державної влади та місцевого самоврядування мають дотримуватися вимог, встановлених актами законодавства.

На сьогодні, при вирішенні питання щодо захисту житлових прав дітей-сирит та дітей, позбавлених батьківського піклування, законодавство йде двома шляхами: це збереження за вказаною категорією осіб вже належного їм на праві власності чи на праві користування житла, та надання нового жилого приміщення.

В даному випадку піддається дискусії такий спосіб захисту житлових прав дітей-сирит та дітей, позбавлених батьківського піклування як надання нового жилого приміщення.

Так, як передбачено Житловим кодексом Української РСР, особам, які повернулися з державного дитячого закладу, від родичів, опікуна чи піклувальника, при неможливості повернення займаного раніше жилого приміщення, жила приміщення надається поза чергою.

Громадяни, які мають право на позачергове одержання жилих приміщень, включаються до окремого списку.

Аналогічні положення містяться і у Правилах обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, і надання їм жилих приміщень в Українській РСР, затверджених постановою Ради Міністрів УРСР і Укрпрофради від 11 грудня 1984 року № 470.

Слід відмітити, що жилі приміщення вказаним особам надаються виконавчим комітетом ради за останнім постійним місцем проживання.

Як показує практика, визначення останнього постійного місця проживання дитини є достатньо дискусійним питанням. Одні фахівці вважають, що таким місцем є місце походження дітей, інші – місце їх перебування.

Цікавим і ще більш дискусійним, на наш погляд, постане питання щодо надання нового жилого приміщення внутрішньо переміщеним дітям-сиротам і дітям, позбавленим батьківського піклування, які досягли 16-річного віку.

Кабінет Міністрів України на своєму засіданні 23 серпня 2016 року затвердив проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту житлових прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа», яким ініціюється внесення змін до статті 39 Житлового кодексу Української РСР; до статті 25 Закону України «Про охорону дитинства»; до статті 33 Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування»; до статті 10 Закону України «Про житловий фонд соціального призначення».

Зміни, про які йдеться, спрямовані на реалізацію права внутрішньо переміщених дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, які досягли 16-річного віку, а також осіб з їх числа, бути зарахованими на квартирний та соціальний квартирний облік за місцем взяття їх на облік як внутрішньо переміщених осіб. Завдяки таким змінам особи зазначених категорій можуть скористатися своїм правом на взяття на квартоблік за місцем взяття їх на облік як внутрішньо переміщених осіб, оскільки їхнім місцем походження є тимчасово окупована територія України або район проведення антитерористичної операції.

Якщо ми говоримо саме про захист прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, то думається що неабияку увагу слід звернути на бажання та моральні переконання цих дітей щодо місця надання згадуваного житла. Недоречним буде переселити таку дитину в іншу незнайому їй місцевість, відірвавши її тим самим від звичного та обжитого місця її тогочасного перебування. Дискусія щодо визначення останнього постійного місця проживання дитини при взятті на квартоблік є досить доречною, проте слід відмітити, що на сьогодні, на законодавчому рівні закріплений обов'язок держави, в особі відповідних її органів, дбати про захист житлових прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Тому необхідно норму щодо врахування думки дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування щодо надання їм житла прописати чітко в чинному законодавстві України.

Необхідно пам'ятати, що турбота держави в цілому, і її окремих представників, повинна замінити таким дітям саме сімейне виховання, батьківське піклування та турботу, які є такими невід'ємними складовими для формування її особистості та майбутнього життя.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України. Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР (Тлумачення від 15.05.2014 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show>.
2. Сімейний кодекс України. Закон від 10.01.2002 № 2947-III (Поточна редакція від 04.02.2016 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2947-16>.
3. Закон України “Про охорону дитинства” № 2402-III від квітня 2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2402-16>.

4. Зілковська Л. М. Проблеми захисту прав дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, на житло / Л. М. Зілковська // Університетські наукові записки. - 2008. - № 4. - С. 136-140.
5. Коваль О. В. Державні гарантії забезпечення житлом дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування / О. В. Коваль // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія юридична. - 2013. - Вип. 1. - С. 184-192.
6. Черновалюк Ю. Ю. Проблеми збереження житлових та майнових прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, та шляхи їх вирішення / Ю. Ю. Черновалюк // Університетські наукові записки. - 2012. - № 3. - С. 67-71.

Калаур І. Р.

д.ю.н., завідувач кафедри цивільного
права і процесу ЮФ ТАНГ

Зайцева-Калаур І. В.

к.ю.н., доцент кафедри економічної
безпеки

та фінансових розслідувань ЮФ ТНЕУ

СПРАВЕДЛИВІСТЬ ЯК ОБ'ЄКТИВНА ОСНОВА ЗДІЙСНЕННЯ ТА ЗАХИСТУ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ

Право є мистецтвом справедливості [1]. Вперше категорія «справедливість» разом з двома іншими «добросовісність» і «розумність» були визначені як загальні засади цивільного законодавства України у ст. 3 Цивільного кодексу України (далі ЦК України). Об'єктивація цих принципів, зауважують розробники проекту ЦК України, має велике значення для функціонування всієї системи приватного права тому, що вони: по-перше, акумулювали в собі не тільки наведені вище засади, а й інші принципи цивільного права. По-друге, застосування всіх інших принципів цивільного права не має призводити до несправедливого, нерозумного та недобросовісного результату. По-третє, саме ці принципи є основою сутності права та вказують на його природне походження [2, 8.].

Введення до ЦК України таких правових засад, як справедливість, добросовісність та розумність є також одним із важливих кроків наближення вітчизняної правової системи до європейських та світових стандартів, адже пройшовши тривалий історичний шлях нормативного вираження, вони знайшли своє безпосереднє закріплення у законодавстві європейських країн, наприклад у Франції, Німеччині, Італії, Нідерландах. Окремі з цих принципів знайшли відображення у Принципах міжнародних комерційних договорів, затверджених Адміністративною радою Міжнародного інституту уніфікації приватного права (Принципи УНІДРУА), Правилах ІНКОТЕРМС та інших міжнародних документах [3].

Вважається, що добросовісність є внутрішнім критерієм, в той час як справедливість і розумність – зовнішнім або об'єктивним мірилом якості права [4].